

Dukrét Géza

XXIV. Partiumi Honismereti Konferencia (Beszámoló)

A Partiumi és Bánsági Műemlékvédő és Emlékhely Társaság 2018. augusztus 31. és szeptember 2. között Érsemjénben szervezte meg a XXIV. Partiumi Honismereti Konferenciáját, a Fráter Lóránd Művelődési Központban. A regisztráció alatt mindenki megkapta a társaság új évkönyvét: A helytörténeti kutatás és a honismeret nyomában címen, valamint a 25 éves évforduló alkalmából kiadott Emléklapot.

Az ünnepélyes megnyitó a Szózat elénekelésével kezdődött. Ezt követően ökumenikus áhítatot tartott Csúry István, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke és Böcskei László, a Nagyváradi Római Katolikus Egyházmegye püspöke. A résztvevőket köszöntötte: Dukrét Géza, a PBMET elnöke. A házigazdák nevében Balazsi József köszöntötte a konferenciát. Nagy öröme szolgálta, hogy újra az általa vezetett község adott otthont e nemes rendezvénynek. Felidézte, hogy közvetlenül az egyesület megalakulása után, már 1994-ben közösen avattunk emléktáblát. 2008-ban itt tartottuk a XIV. Honismereti konferenciát. Ő maga is régi tagja és díjasa egyesületünknek. Szabó Ödön, az RMDSZ Bihar Megyei Szervezetének ügyvezető elnöke, parlamenti képviselő értékelte és nagyra becsülte az egyesület szakmai teljesítményét. Ezt követően Dukrét Géza elnök részletesen ismertette az elmúlt 25 év tevékenységeit, eredményeit, az elért sikereket. Kihangsúlyozta a konferenciák jelentőségét, amely jóval túlnötte a Partium és a Bánság, sőt, az ország határait is. Könyvkiadásuk keretében, 1998 és 2018 között 109 kötetet adtak ki. Megalakulásuk óta 26 emléktáblát avattak fel, tizenhárom honismereti tábort szerveztek, valamint számos megemlékezést és könyvbemutatót.

Ezután átadtuk az idei Fényes Elek-díjakat: Mihálka Nándor régész, muzeológus, Nagyvárad, Dr. Szabó József újszülöttgyógyász, Bihardiószeg, Ráday Mihály, a Város- és Falvédők Országos Szövetségének elnöke, Budapest, kapta meg. Ráday Mihály megköszönte a kitüntetést és kihangsúlyozta a társaság hagyományörző és műemlékvédő tevékenységét. Átadtuk Böcskei László megyés püspök Felix Terra című ajándékköteteit. Ezt követően több civil szervezet felköszöntötte a 25. évfordulóját ünneplő egyesületet, díszokleveleket és könyveket átadva.

Az ünnepség után a plenáris ülés következett. A konferencia fő témái a következők voltak: 25 éves a Partiumi és Bánsági Műemlékvédő és Emlékhely Társaság; Együttműködési kapcsolataink; Kistérségek története; Az elmúlt száz év. Az előadások hagyományosan, a konferenciának helyt adó település ismertetésével kezdődtek. Csorba Mihály történelemtanár Érsemjén történetét ismertette. Számos újdonságot hallottunk, amelyeket Ő maga kutatott fel a levéltárakban. Csorba Teréz tanárnő Érsemjén nagy szülőiteit mutatta be. Rendkívül alaposan ismertette Kazinczy Ferenc életrajzát. Még ebéd előtt két kiállítást nyitottunk meg: Kiállítottuk könyvkiadásunk 107 kötetét, valamint megnyitottuk Kiss László fotóművész Nagyvárad hajdan és ma című fényképkiallítását, amely az elmúlt száz esztendő alatt a város arculatának összehasonlító bemutatása.

A délután könyvbemutatóval kezdődött. Dr. Ábrám Zoltán: Az igazság szabaddá tesz című könyvét maga a szerző ismertette. Érendrédről elhurcolt nagyapja és a Duna-deltát megjárt éliteltek, így Csiha Kálmán emlékére írta e könyvet. Az előadások az Érmellék

megismertetésével folytatódtak. Dr. Szabó József, Bihardiószeg: Az Érmellék természeti földrajzi kutatás- és helytörténete című előadásában nagyon sokoldalúan mutatta be e tájegységet, elhelyezve benne Érsemjént is. Kéri Gáspár és Kéri Ildikó, Székelyhídról, az Érmellék népi építészeti örökségének védelmét mutatta be saját tevékenységén keresztül, az általa létesített gálospetri és szalacsi tájházak bemutatásával. Óriási értékmentő munkát végez, már több mint két évtizede.

Az előadások után kivonultunk a kultúrház előtti parkba, ahol, közösen az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesülettel, a Kelemen Lajos Műemlékvédő Társasággal, a Kazinczy Ferenc Társasággal, a Határon Túli Magyar Emlékhelyekért Alapítvánnyal és az érmihályfalvi csoporttal, koszorút helyeztünk el Kazinczy Ferenc nyelvújító, Fráter Lóránd nótáskapitány és Csiha Kálmán református püspök szobrainál, valamint Kazinczy Lajos, aradi vértanú csónak alakú fejfájánál.

Ezután a közgyűlés következett, amelyen számos díszoklevelet adtunk át a 25 év alatt tevékenykedő területi elnököknek és a többi tisztségviselőnek, áldozatos munkájuk elismeréseként. Külön dicséretben részesültek Voiticsek Ilona és Voiticsek Árpád nyomdászok, akik szakmai hozzáállásukkal magas szintre emelték könyvkiadásunkat. Majd megköszönve minden tag honismereti tevékenységét, kiosztottuk az új tagok tagsági könyvecskéit. Megtiszteltetésünkre és örömünkre, több határon túli szakember is kérte felvételét az egyesületünkbe.

Este fellépett az Ezüstperje Néptáncgyűttes, fergeteges előadást tartva. A több mint kilencven tagú együttes számos hazai és nemzetközi díjat nyert, csodálatos magyar népi táncaival.

A szombati nap a kapcsolatok bemutatásának napja volt. Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület szerepéről és kapcsolatairól Széman Péter elnök beszélt. Rámutatott, hogy szorosan együttműködtek a PBMET-el rögtön a megalakulásától kezdve. Dr. Keszeg Vilmos elnök az Erdélyi Múzeum-Egyesület újrászerveződését ismertette, 1989 után. A Kriza János Néprajzi Társaság tevékenységét Nagy Ákos alelnök ismertette. Elmondta, hogy már a kilencvenes évektől jó a kapcsolatunk, több közös rendezvényünk is volt és kitűnő a könyvcserre-kapcsolatunk is. Az ICOMOS és a társaságunk két évtizedes kapcsolatáról, Antal Anna alelnök betegsége miatt, Széphegyi László műemlékes építészmérnök, a Város- és Faluvédők Országos Szövetségének alelnöke emlékezett meg. Ő már húsz éve jelen van minden konferencián és több közös kiránduláson. Másnap is Ő lesz a műemlék-látogatás idegenvezetője. Az Országos Honismereti Szövetség sokoldalú tevékenységét Debreczeni-Droppán Béla elnök mutatta be. Társaságunk már megalakulásától kezdve szorosan együttműködött a szövetséggel. Halász Péter, a szövetség volt elnöke, tagja és díjazottja is társaságunknak. A jelenlegi elnök is rendszeresen részt vesz a konferenciáinkon. Ugyanakkor tagjaink is rendszeresen részt vesznek a szövetség által szervezett Honismereti Akadémiákon. Testvérszervezetünk, a Kelemen Lajos Műemlékvédő Társaság feladatairól dr. Gaál György elnök beszélt, majd rámutatott, hogy társaságunk példamutató tevékenységet fejtett ki, mind a műemlékvédelem, mind a könyvkiadás terén. Kitűnő kapcsolatainkról a Kazinczy Ferenc Társasággal Fehér József volt elnök beszélt, Sátoraljaújhelyről. Személyes visszaemlékezéseit ecsetelte, sajátos hangulatban. Az isaszegi székhelyű Határon Túli Magyar Emlékhelyekért Alapítvány kapcsolatait Révész Gizella elnök ismertette. Kihangsúlyozta, hogy tőlünk tanulta meg, hogyan kell megszervezni és működtetni egy egyesületet. Oláh László, a Pákozdi Katonai Emlékhely vezetője az ottani hazafias honvédelmi nevelés fontosságáról és megvalósulásáról érkezett. A

Bihar-kutatásról a berettyóújfalui Bihari Múzeum részéről Török Péter múzeumvezető Egy bihari elektronikus gyűjtőpont: www.biharkutatas.hu, és dr. Brigovác László, a Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltárának levéltárosa Egy tudományos műhely a világhálón: Az Új Nézőpont folyóirat című előadásai hangzottak el. Mindkettő a tudományos munkák, folyóiratok, könyvek digitalizálásáról szolt. Ezé a jövő.

Berecz Gábor Aradról a Kölcsey Egyesület történetét ismertette. Mihálka Nándor vetített képes előadásban mutatta be a váradi középkori székesegyház nyugati homlokzatát, a régészeti ásatások tükrében.

Délután Ujj János előadásából megismerkedtünk az aradi színjátszás utóbbi száz évével. Ezt követte egy nagy ívű, rendkívül érdekes előadás Wanek Ferenc részéről, Kolozsvárról, A középkori bihari székelység nyomában Kalotaszegen címen. Az előadás alapja a helynévkutatás volt. Tácsi Erika Temesvárról a Bartók Béla vegyeskar 47 esztendő szolgáltatát ismertette, amelynek Ő a főszervezője. Tisza István meggyilkolásának századik évfordulójáról unokája, a sárospataki Patay Tibor értekezett. Pásztai Ottó Nagyváradról a Nagyváradi Atlétikai Club (NAC) történetét ismertette. Kétszáz éve született Semmelweis Ignác, az anyák megmentője. Róla való megemlékezésében dr. Vajda Sándor Borosjenőről egy nagyon szép, vetített képes előadást tartott. Illés Mihály Temesvárról, a Bánsági EKE tagja, magyar vonatkozású, ritkán látogatott emlékhelyeket mutatott be a Bánságban.

Este újra fellépett az Ezüstperje Néptáncgyűttes, hangulatos, magyar néptáncokkal.

Vasárnap Északkelet-Magyarország, Bereg és Szatmár műemlék templomait látogattuk meg. A programot Széphegyi László műemlékes építészmérnök állította össze és elvállalta az idegenvezetést is. Tarpán megnéztük a mára már nagyon ritka szárazmalmot. Csarodán a 13. századi templomocskát, majd Tákoson megcsodáltuk a „Mezítlábas Notre Dame” református templomot. Szatmárcsekén meglátogattuk a csónak alakú fejfás temetőben Kölcsey Ferenc sírját. Túristvándin, az ebéd után megnéztük az itteni vízimalmot, majd Nagyszekeresen a református templomot. Szamosújlakon megnéztük a 13. századi református templomot, amelynek felújítása nemrég Európa Nostra-díjat nyert. A csengersimai református templom megtekintése után értünk el az országhatárhoz és indultunk hazafelé.

A konferenciát támogatta a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt., a Bihar Megyei Szociális és Közösségfejlesztési Igazgatóság, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület, a Nagyváradi Római Katolikus Püspökség, valamint az RMDSZ és Communitas Alapítvány.